

Valtiovarainministeri Lintilän puhe Anders Chydenius -vapaakaup-
paseminaarissa Kokkolassa 31.8.2019

Tie kestäväälle kasvulle – kuinka voimme edistää yritystemme kilpailuky- kyä globaalissa maailmassa?

MUUTOSVARAUKSIN

Hyvät kuulijat,

Koska kaikki tehokkaat toimenpiteet – myös yritystemme kilpailukyvyn edistä-
minen – perustuvat oikealle tilannekuvalle, käyn puheenvuorossani läpi toimin-
taympäristöämme. Aloitan kotimaisista erityispiirteistä ja niihin olennaisesti vai-
kuttavista kehitystekijöistä

Ehdottomasti eniten kasvua ja sitä kautta hyvinvointiyhteiskuntaamme haastaa
väestön ikääntyminen ja alhainen syntyvyys. Niiden seurauksena talouden työ-
panos vähenee ja julkiset menot kasvavat. Yrityksille tämä tietää työvoimapu-
laa, joka on jo nyt monin paikoin realismia. Kuntatyöntekijöistä miltei kolmas-
osa ja valtion työntekijöistä lähemmäs puolet eläköityy seuraavan 10 vuoden
aikana. Trendi on samansuuntainen myös yksityisellä sektorilla. Ja toki muutos
tulee rokottamaan myös yrittäjien määrää.

Näiden lukujen valossa ei pitäisi olla enää mielipidekysymys, tarvitaanko työ-
peräistä maahanmuuttoa vai ei. Ehdottomasti tarvitaan. Toki käsiä ei pidä nos-
taa pystyyn alhaisen syntyvyydenkään edessä. On tärkeää tehdä olot nuorille
luottamusta ja tulevaisuuden uskoa herättäviksi, jotta mahdollisimman monella
olisi mahdollisuuksia elää toivomansalaista perhe-elämää ja pääsisimme myös
tasaisempaan syntyvyyteen. Keski-Pohjanmaa on tässä myönteinen esi-
merkki, kuten työllisyysasteessakin.

Yleisesti myös tiedetään, että taantuvalla väestökehityksellä on yhteys inves-
tointien matalaan tasoon. Se ei kokonaan selitä, miksi Suomi on jäänyt kilpai-
lijoista yksityisissä tuotannollisissa investoinneissa, mutta on varmasti yksi iso
tekijä. Alhainen investointitaso synnyttää pahimmillaan näivettymisen kierteen
investointien ja muun muassa tuottavuuden, kilpailukyvyn, palkanmaksukyvyn,
julkisen talouden tasapainon, veroasteen ja työvoimaan osallistumisen välille.
On sanomattakin selvää, että tällaiseen kierteeseen meillä ei ole varaa. Olen
nimennyt kansliapäällikkö Martti Hetemäen selvityshenkilöksi kartoittamaan in-
vestointeja vauhdittavia toimia, jotka voitaisiin sisällyttää hallituksen ensi vuo-
den budjettiin. Hallitus käsittelee näitä ehdotuksia budjettiriihessä syyskuussa.

Hyvät kuulijat,

Suomen talouden kytkös maailmantalouteen on vahva. Sekä viennin että tuonnin osuus Suomen BKT:sta on 40 prosenttia. Maailmantalouden kasvava epävarmuus on tosi ja iso tekijä, jolla on vaikutusta Suomeen.

Huolestuttavia indikaattoreita löytyy aivan lähialueiltaakin. Saksan supistuva talouskasvu on yksi sellainen. Lisäksi monissa EU-maissa tilanne on edelleen hauras eurokriisin jäljiltä. On erittäin tärkeää, että Italian poliittinen ja taloudellinen kehitys vakautuu ja että Kreikan vakautumiskehitys jatkuu. Velkakirjamerkkien korkotaso on tässä hyvä mittari: Italian korot ovat nousseet ja Kreikan laskeneet. Riskiä ennakoitua heikommasta talouskasvusta lisää Iso-Britannian sopimuksettoman EU-eron uhka. Unohtamatta sitä isointa jännitettä, eli Kiinan ja Yhdysvaltojen kauppasotaa, joka kurittaa talouksia kaikkialla. Eikä muuten vähiten meillä Suomessa: Kiina ja Yhdysvallat ovat merkittävimmät yksittäiset Suomen talouteen vaikuttavat maat. Molemmat maat ovat meille jopa yleisesti arveltua tärkeämpiä, koska vientituotteemme päätyvät näihin maihin suoria vientiosuuksia useammin.

Euroopan unioni on meille suomalaisille se yhteisö, jonka avulla pyrimme edistämään ensinnäkin EU:n sisäistä kauppaa syventämällä sisämarkkinoita ja sillä tavalla myös kehittämään kilpailukykyä, mutta myös edistämään vapaata kauppaa maailmanlaajuisesti. Tällä haavaa avointa kauppaa ja vientiä edistetään tehokkaimmin EU:n kahdenvälisillä vapaakauppasopimuksilla, kun WTO-järjestelmän kehittäminen tökkii pahasti. On todella tärkeää, että Suomi on aktiivinen EU:n sisämarkkinoiden ja teollisuuspolitiikan kehittäjä. EU:n sisällä on pieniä linjaeroja siinä, uskommeko yritystemme menestykseen avointen ja kilpailujen markkinoiden kautta vai tuommeko mukaan protektionistisia elementtejä, kuten Berliinistä ja Pariisista on esitetty. Itse näen, että Suomen kannalta on ehdottomasti parasta, että markkinat toimivat ja ovat dynaamiset ja yritysten menestys tulee uudistumisen, innovaatioiden ja tuottavuuden kautta. Toki sekin on sanottava, ettei meidän tule olla naiiveja, kun suomalaiset yritykset kohtaavat kilpailua valtiontukia nauttivien ulkomaisten yritysten taholta.

Kauppasodista ja protektionismin noususta puhuttaessa on tärkeä tunnistaa ne tekijät, jotka näitä ilmiöitä ruokkivat myös länsimaissa. Teknologian kehitys ja globaali työnjako ovat vahvistaneet monissa maissa tulo- ja varallisuuserojen repeämistä. Kasvun hedelmät eivät ole jakautuneet yhteiskunnissa riittävän tasaisesti. Vastavetona kansa on halunnut nopeita muutoksia, mikä on nostanut valtaan suurien lupauksien populistieja niin vanhalla kuin uudella mantereella. Taloudellinen nationalismi voi olla toteuttamiskelpoista politiikkaa suurvaltojen harjoittamana, mutta Suomen kaltaiselle pienelle viennistä riippuvaiselle

maalle monenväliseen vapaaseen kauppaan perustuvan järjestelmän murene-
minen olisi turmiollista. Pidän kaikkien meidän yhteiskunnallisena vastuuna
korjata kaventunutta käsitystä kansallisesta edusta ja puhua monenkeskisen
yhteistyön puolesta.

Arvoisat kuulijat,

Selväksi on käynyt, että operoimme haastavassa ympäristössä. Suomen ta-
lous kasvaa hidastuen. Maailman talouksien myrskyihin voimme vaikuttaa hy-
vin rajallisesti, mutta kotimaassa on tehtävä töitä senkin edestä, että Suomi
olisi yrityksille hyvä paikka kasvaa, kansainvälistyä, investoida ja työllistää.

Viime hallituskaudella kilpailukyky sopimus nosti työllisyyttä ja paransi Suomen
kilpailukykyä. Paukkuja laitettiin yritysten kasvun rahoitukseen. Näillä toimilla
oli reaalista vaikutusta, mutta näen suurimman merkityksen nimenomaan siinä,
että luottamus Suomeen palautui maana, jossa kannattaa yrittää, työllistää ja
investoida. Tällä luottamuksen tiellä on jatkettava, kun uusi hallitus toimeenpa-
nee ohjelmaansa. Meidän tehtävämme on pyrkiä politiikallamme tekemään toi-
mintaympäristössä niin ennakoitava kuin se globaalissa maailmassa mahdol-
lista on. Kaksi viikkoa sitten antamani ensi vuoden budjettiehdotuksen punai-
nen lanka on vahvistaa ihmisten ja yritysten luottamusta tulevaisuuteen maail-
mantalouden epävarmuuden lisääntyessä.

Oleellista on, että Suomi säilyy verotuksen ja sääntelyn suhteen kilpailukykyi-
senä. Työpaikkoja luovalta yrittäjyydeltä ei viedä kannusteita. On sallittava, että
yrittäjä saa kohtuullisen palkkion kovasta työstä ja ottamastaan riskistä. Tuot-
tavuuden kasvun edellytyksiä tuemme niin koulutuksen vahvistamisella kuin
muun muassa liikenneinfran kehittämisellä joka puolella Suomea. Investointei-
hin haemme vauhtia jo mainitun selvitystyön kautta. Budjettiehdotuksessa on
lisäksi useampi toimi, joilla pyrimme vastaamaan yritysten työvoimapulaan.
Esitän muun muassa, että yritysten ulkomaisten osaajien tuloa Suomeen hel-
potetaan säätämällä niin sanottu avainhenkilölaki pysyväksi ja avainhenkilöi-
den 35 prosentin lähdevero alennetaan maltillisesti. Palkkatuen käytön lisää-
miseksi yrityksissä ehdotan julkisiin työvoimapalveluihin 10 miljoonan euron li-
säystä. Lisäksi työlupaprosesseja sekä kansainvälistä rekrytointia sujuvoite-
taan.

Uusien miljardiluokan ekosysteemien ja innovaatioiden syntymistä Suomeen
on tarkoitus edistää Business Finlandin avustusvaltuuden lisäyksellä. Business
Finlandin toimintaan tulee lisärahoitusta myös muun muassa Talent-toimin-
taan, jolla tuetaan kansainvälisten osaajien sijoittumista Suomeen ja asiantun-
temuksen hyödyntämistä yritysten kasvussa.

Hallitusohjelman mukaisesti tarkoituksemme on myös laatia kotimaisen omistamisen ohjelma, jossa haemme keinoja vahvistaa, monipuolistaa ja tasa-arvoistaa suomalaista omistajuutta. Olen huolestunut viime aikojen uutisista, joissa moni suomalainen kasvutarina päättyy ulkomaisiin käsiin. Tiedämme, että varsinkin epävarmoina aikoina kotimainen omistaja on pitkäjänteisempi. On siis huolehdittava siitä, että meillä on aktiivista ja kasvuhakuista ankkurinomistusta Suomessa.

Arvoisat kuulijat,

Puheen alussa puhuin näivettymisen kierteen uhasta. Päätän puheenvuoron kuvaan positiivisesta, luottamusta vahvistavasta kierteestä. Tämä kierre ei toimi ilman erikokoisia yrityksiä joka puolella Suomea. Hallitusohjelman selkärangana ja osallistavan kasvun edellytyksenä on, että saavutamme 75 prosentin työllisyysasteen ja sitä kautta julkisen talouden tasapainon vuonna 2023. Mitä paremmassa kunnossa talous ja työllisyytemme ovat, sitä helpompi meidän on luoda vakaata ja ennustettavaa toimintaympäristöä silloinkin, kun maan rajojen ulkopuolelta tuulee.